

Чурапчыга күн тахсар!

САНГА ОЛОХ

12+

375
ЧУРАПЧА
1648-2023

Чурапчы улуунун хаһыата

Бэс ыйын 23 күнэ, 2023 сыл, бээтинсэ

№ 24 (11901)

Ыһыах – 2023

“Тоҕус төмтөр оонньууларын”
кыайыылаахтара биллэнилэр

стр. 4

Чабырбахсыттар уонна
оһуохайдыттар түһүлгүлэрэ
ыгытылынна

стр. 4

СЭРГЭХ ДЬАҤАЛ

Ыраах айан суоппардара
Маҕаайыга түмүстүлэр

стр. 6

стр. 3

ТАТТИК СОНУННАР

Дьокуускайга быыбар үлэттин
тэрийээччилэри үөрэтти
ыгытылынна

Бу күнүргэ Быыбар кини хамыһыйатыгар
территориальнай уонна уокруктаагы быыбардыыр
хамыһыйалар бэрэссэдээтэллэрин үөрэтти Дьо-
куускай куоракка саҕаланна.

Быыбары тэрийээччилэри үөрэтти сокуон ула-
рыйымыдарын кытары сибээстэх уонна хамыһыйа
хас биридин таһыман үлэтэ уратылааһын, ону би-
лһиннэрини туһуланна. Ол туһунан Быыбар кини
хамыһыйата иһитиннэрэр.

Биир кэллм куластааһын күнүн иһинэ үөрэтэр
сэмийэр саҕаланна. Территориальнай уонна уок-
руктаагы быыбардыыр хамыһыйалар бэрэссэдээт-
эллэрэ үгүстэрэ кэлбиттэр.

Манна сыһыаран эттэххэ, Чурапчы улуунун
дьокуутаагарын, Төлөй, Арыылаах нэһиликтэри-
гэр баһылык быыбарын 2023 сыл балаһан ыйын 10
күнүгэр анаабыттара.

СӨ Ил Дарханын бириһингэр
Чурапчыттан Кинээс Болотоков
сүүрүөбэ

Бэс ыйын 12-гэр - Арасыйыа күнүгэр, СӨ Ил
Дарханын бириһингэр сүүмүрдүр үтэскэ кубулуй-
бут ат сүүрдүүтэ Үс Хаһыг «Дьонөгөй» индустри-
гар буолан аастыта.

Сүүрдүү түмүгүнэн, бэс ыйын 25 күнүгэр
ыгытылар СӨ Ил Дарханын бириһингэр кыттар
уон бастыг сүүрүк аттар ааттара биһилибит. Биһиги
улууспуттан Кинээс Болотоков сүүрэрэ күүстүлэр.

Манна сыһыаран эттэххэ чурапчыбыт үбүлүөй-
дэх ыһаһар ыгытылыбыт ат сүүрдүүтүгэр орогой
кыайылылары ситистит, улууспут аатын үрдүктүк
ааттапыт Мейн Конигы сүүрэр суолтан атаары
сизэр-туома буолбута.

Бу маанылаах дьонөгөй оҕото ат успуордун леген-
дата 36 стартан 21 сүүрүүгэ кыайыылаах, 8 сүүрүүгэ
иккэс, 5 сүүрүүгэ үһүс миэстэлэри ылан, Чурапчы
аатын доргоонноохтук ааттапта. Итинни тэҥэ 2000 м
уһунга 2мүн.10.60 бириэмэни кордорон, Саха сир-
гэр рекорд олохтоон турар.

Одьулуун оскуолата Дойду Бэрэ-
сидьэниин граһын кыайыылааһынан
буолла

Бу күнүргэ Арасыйыа Бэрэсидьэниэ Владимир
Путин 2023 сылаагы граһын пуондатын кыайы-
лаахтара быһаарыллылар. Олор иһэригэр Чу-
рапчы улуунун Одьулуун орто оскуолатын икки бы-
райыага кыайыылааһынан ааттанна.

Бэрэсидьэни граһынын пуондатын күөн күрэһин
түмүгэ бэс ыйын 14 күнүгэр биһилибит. Ол курдук,
уопсайа 11 тыһыманча 379 сайаалка киирбиттээн,
1504 бырайыак талыллыбит. Өйөбүл уопсай суумата
– 3,5 млрд. солкуобайга тэҥнэспит.

Одьулуун орто оскуолата аан бастакытын Бэрэ-
сидьэни пуондатын граһыгар тиксигит кыайыла-
ахтаран биридэстэриэни буолла. Одьулуун нэһи-
лиэтин социальнай эйгэтин сайыннарар сыаллаах
«ЭЙГЭ» дьэн коммерческайа суох тэрилтэни оску-
ола 2022-2023 үөрэх дьылыттан сүрүннээн үлэ-
тэр. Оскуола дириэктэрэ И. Бейонов салалтатынан
Бэрэсидьэни пуондатын граһыгар үс бырайыак кы-
тыллыа. Маннаах «IT-лето» уонна «Школьный кла-
стер труда» кыайылаах аатын сүктүлэр. Түмүкү
«Социальное обслуживание, социальная поддержка
и защита граждан» дьэн хайысхада «Школьный кла-
стер труда» 1113467,00солк.суумалаах граһы ылары
ситистэ.

Чурапчы нэһилиэгэ
төрүттэммитэ 375 сылыгар
анаммыт ыһыах ыһылынна

Чурапчыга
күн-дьыл туруга

Бэс ыйын
23 күнэ
БЭЭТИНСЭ

Бэс ыйын
24 күнэ
СУБУОТА

Бэс ыйын
25 күнэ
БАСКЫҤАНЫНА

Бэс ыйын
26 күнэ
БЭНИДИЭННЬИК

Бэс ыйын
27 күнэ
ОПТУОУРУНЬУК

Бэс ыйын
28 күнэ
СЭРЭДЭ

Бэс ыйын
29 күнэ
ЧЭППИЭР

28° 16°

29° 16°

31° 17°

31° 17°

31° 17°

31° 18°

31° 17°

ПОЛИТИКА

«Единая Россия» выдвинула Айсена Николаева кандидатом от партии на выборах главы Якутии

11 июня состоялась конференция Якутского регионального отделения партии «Единая Россия». Более сотни делегатов съехались из всех районов республики, чтобы утвердить кандидата от партии на предстоящих 10 сентября выборах Главы Республики Саха (Якутия).

Айсен Николаев обозначил наиболее важные задачи, стоящие перед партией, и перед системой власти республики в целом. Среди них – необходимость продолжить курс на обновление управленческой команды региона. Еще более важно обеспечить эффективную общественную консолидацию вокруг главы государства, а также вокруг партии «Единая Россия» с учетом серьезных внешних угроз, с которыми столкнулась страна.

«Сейчас нам, как никогда, необходимо помнить о том, что мы один народ, в каком-то смысле мы – одна семья. История испытывает нас на прочность, и поодиночке мы это испытание не пройдем. А если будем крепкой, сплоченной, сильной семьей – справимся, в этом нет никаких сомнений. Поэтому в своей работе мы должны исходить именно из этого посыла, нацеливаясь в первую очередь на улучшение жизни людей,

причем – начиная с самых уязвимых категорий. Ведь в семье не может быть чужих детей, чужих стариков. Здоровье и образование, комфорт и безопасность жизни, мобильность и труд – вот базовые возможности, которыми мы должны будем обеспечить всех жителей республики. Именно эти критерии станут главными в оценке действий и власти, и партии», – подчеркнул Айсен Николаев.

Глава также напомнил о том, что для улучшения социального самочувствия жителей республики в последние пять лет было сделано немало, и в значительной степени достигнутые результаты стали возможны благодаря активной поддержке со стороны партии «Единая Россия». В частности, два года назад региональным отделением партии была запущена «Народная программа», в которую с мест поступило более двухсот предложений. В результате ее

реализации только в нынешнем году будут запущены 38 социально значимых объектов.

Активно работает партия и над улучшением системы поддержки семей с детьми, многодетных и приемных семей. Так, при поддержке партийного большинства в Ил Тумэн за пять лет было принято больше пятидесяти законодательных инициатив в данном направлении. Кроме того, как отметил глава республики, члены партии проявили себя максимально активно во всех инициативах, связанных с поддержкой участников специальной военной операции и членов их семей.

Руководитель молочного производства в г. Мирный, лидер волонтерского штаба «Народный актив» Мирнинского района Татьяна Шарова напомнила о том, что за последние пять лет в республике вступил в силу целый ряд мер поддержки, позволивший существенно увеличить конкурентоспособность местных производств. Упомянула она и серьезные перемены в родном городе.

Идет масштабный процесс перевооружки медицины и социальной сферы в целом – и в виде ремонтов, и в виде нового оборудования, поддержки кадрового обновления. Начато, наконец, строительство нового аэропорта, которого

мы все очень ждали. Кроме того, строится новый дворец детства, положено начало строительству новой школы, спортивного зала политтехнологического лицея... Но, разумеется, самые серьезные надежды мирнинцы связывают с недавним запуском проекта рудника «Мир-Глубокий». Город, по сути, получил гарантии своего развития на полвека вперед. Поверьте, у нас все знают, какую роль в этом сыграл руководитель республики», – рассказала Татьяна Шарова.

Член регионального политсовета партии, председатель первичной профсоюзной организации студентов СВФУ Александр Румянцев отметил изменения, особенно значимые для молодого поколения якутян. Среди них – повышение качества образования, которое уже привело к притоку студентов из других регионов России и зарубежных стран. А также заметное расширение возможностей профессионального роста, устройства семейной жизни.

«В Якутии можно получить достойное высшее образование и профессиональное среднее-специальное образование с трудоустройством в лучшие компании страны.

Очень многое делается для поддержки семей с детьми. Такими решениями может похвастаться далеко не каждый регион, а у нас это есть. Посмотрите, сколько мамочек с колясками на улицах. Миллионный житель – это не мечта, это реальность нашей республики», – подчеркнул Румянцев.

К единению ради общей Победы призвал Герой России, заместитель руководителя Дома дружбы народов в Якутске Александр Колесов.

«Партийный билет я получил не так давно, и это был мой осознанный выбор. Потому что хочу быть с теми, кто обеспечивает устойчивость и развитие нашего государства, с теми, кто думает о будущем наших детей. Потому что я с президентом нашей страны, я с руководителем нашей Якутии Айсеном Сергеевичем Николаевым! Победа может быть только одна. И это будет наша общая Победа!», – заключил он.

Завершилась конференция внутрипартийным голосованием, по итогам которого Айсен Николаев был утвержден кандидатом от «Единой России» на выборах Главы Республики Саха (Якутия).

Влад НАЗАРОВ.

ЫҤЫАХ – 2023

Александр Жирков:

«Чурапчы аата, саха аата үйэлэр тухары ааттана, дуораһыйа турдун!»

Бэс ыйын 17 күнүгэр Ил Түмэн бэрэссэдэтэлин бастакы солбуйааччы Александр Жирков Чурапчы нэһилиэгэ төрүттэммитэ 375 сылыгар анаммыт Ыһыахха ыалдьыттаата. Ыһыахха Арасыйыа Бэдрэссийэтин сенатора Егор Борисов, «Арасыйыа ийэлэрэ» уопастыбаннай хамсааһын саха сиринээби салаатын бэрэссэдэтэлэ Прасковья Борисова, Саха Өрөспүүбүлүкэтин бэрэссэдэтэлин бастакы солбуйааччы, өрөспүүбүлүкэтээди тэрийэр хамһаһыйа бэрэссэдэтэлэ Дмитрий Садовников, Ил Түмэн Муһуһаһын дьокутааттара Михаил Гуляев, Семен Никитин, Владимир Чичигинаров, Нерюнгри оройуонун баһылыга Роман Щегельняк уо.д.а. ыһыахха ыалдьыттар сырыттылар.

Ил Түмэн бастакы вице-спикерэ Александр Жирков эбэрдэ тылыгар Чурапчы улуһунан 2015 сыллаахха Олонго ыһыаһын дьонунук тэрийэни ыһыахтарыгар улуус оччотообу салаалтатыгар уонна олохтоохторго барыларыгар улаханнак махтанарын туһунан эттэ.

Салгыы Александр Николаевич Ыһыахха мустубут дьонго Чурапчы улуһунан үтүөкэн дьонун кытта биһигэ алтыһан, дойдодоһон үлээбэтигин уонна үлэни сылдыарын туһунан анаан-минээн аһына. Олор истэринэн кини биһилинээх учуонайы, профессору Георгий Прокопьевич Башарин, профессор Гаврил Георгиевич Макаров, Саха Өрөспүүбүлүкэ-

тин норуодунан хуруонунуугун Афанасий Петрович Муһаалов, норуот суруйааччыларын Василий Семенович Яковлев, Далаһа, Иван Егорович Федосеев, Доосону, Ил Түмэн бастакы ыһыахха Муһуһаһын Палаатын Бэрэссэдэтэлин, биһигэ үлээбэит дойдорун Афанасий Петрович Илларионов, ор салааларга Хайахсыт нэһилиэгин баһылыгынан үлээбэит Иван Иванович Филиппов, Ил Түмэннэ биһигэ үлээбэр кыһыаһыгар Павел Павлович Пянигин, Михаил Дмитриевич Гуляев, Владимир Ильич Чичигинаров, дойдотторун Иван Константинович Макаров, Дмитрий Петрович Захаров, ор кэмгэ Чурапчы

улуһун салайбыт Геннадий Михайлович Сысолятина, Иннокентий Николаевич Аммосов, Саха Өрөспүүбүлүкэтин бастакы Ил Дарханын Егор Афанасьевич Борисов, истиге махтал тыллараан аатталааһа, биһигэ үлээбэит кэмтирин ахтан ааста. «Бу сиртэн төрүттээх чугас дьонум уонна дойдотторум күн бүгүнүгэр дьэри эрэллээх аргыс, дойдор бу-

оһуллар, олохпун кыргыттылар, туһуларлар уонна ордук толору өгөрүллөр» дьэи этингин улуус ыһыахтар мустубут дьон ытыс тыаһынан көрүстэ.

Чурапчы дьонун-сэргэтин Урун Тунах Ыһыаһынан бука барыларын эбэрдэлээн, кинилэргэ үлээ-үөрэххэ ситийиниэри, өт, быһаһ, дьоллоох-соргулаах олоху баһыран туран, түмүгэр

Александр Николаевич Чурапчы улуһун Сэбиэтин дьокутаатыгар Иннокентий Николаевич Архиповка, улуустаабы Олонго кинин салайааччыгар Дмитрий Дмитриевич Поповка уонна анал байыаннай дьайыы кыһыаһааһар Павел Николаевич Торговкина Ил Түмэн наһараалларын туттартаата.

Ил Түмэн пресс сулууһуната.

ЫлһылАХ – 2023

Чурапчы нэһилиэгэ төрүттэммитэ 375 сылыгар анаммыт ыһыах ыһылынна

Бэс бийн 17-18 күннэригэр улууслут киинигэр, мааны Мажаайы алааска "Тобус томтор тойута" дүн Чурапчы нэилигэгэ төрүттэммитэ 375 сьлыгар анамыг добун ыһыах ыһылынна. Ыраактан-чугастан дьон-сэргэ тобуоруйда, ыраастанан-арчыланан, алгыс ылаары муһунна.

Кыпастык нэһилиэктит устуоруйатыттан билиһиннэрдэххэ, Үһүс Хатылы нэһилиэгин, билигинэн Чурапчы нэһилиэгин бастаы киинэ 1648 сыллаахха Ньамных Табутаев - Аччабар Ньамных Ыраахтаабыттан киинэс буоларын билэргитэр алтан бэчээт туһпута. Ол кэмтэн мала, улуустук киинэ - Чурапчы нэһилиэгэ төрүттэммит устуоруйата саяаланар.

Ыһыахха Ил Түмэн бэрэссэдээтэллин солбуулагчы Александр Жирков, Саха Өрөспүүбүлүкэтүнн бэрэссэдээтэллин бастакы солбуулагчы, өрөспүүбүлүкэтээни тэрийэр хамыйыһыа бэрэссэдээтэл Дьмитрий Садовников, РФ Федерациялай Сэбиэттин чилиэнэ, Арасыйыа Бэдэрээссийетин сенатор Егор Борисов, "Арасыйыа нйолорэ" уопастыбаннай хамсаанын саха сиригээни салаатын бэрэссэдээтэлэ Прасковья Борисова, Ил Түмэн Муунуабын дыкутааттара Михаил Гуляев, Семен Никитин, Владимир Чичигинаров, Нерюэргэ оройуонун баһылыга Роман Щегельняк, Саха Өрөспүүбүлүкэтүн бырамыһысыланнаска уонна геологияла министириин солбуулагчы Михаил Кириллин, уо.д.а. нэһилээккэ дьоһун кылааттарын киилээрсибит бочуоттаах дьоммут, нэһилээктэр баһылыктара күндү ылдыттартынан буоллулар, үрүг тунах ыһаабынан Чурапчы олохтоохторун, ылдыттарты эбэрдэлээтилер. Ус үйө анараа өттүгэр төрүттэммит кырдыаас нэһилээк ураты дириг устуоруяалаабын бэлэтээтилер. Ол курдук, түһүүлээх-тахсыллаах юмнүргэ дьоммут-сэргэбит саманан, сымалыйан хаалбакка, кытаанах санааларынан, күүстээх сырдуулардарынан үрдүккэ, сырдыкка тардыһыларынан бүтүнгү күнгэ дүөри үрүлүйбүтүлээх-хамсаан, сайдан-үүтөн, өрөспүүбүлүкэ биір инники күөнгэ сылдыар улуус уонна нэһилээк боулааларын бэлэтээтилер, инникитин да бары биргэ түгүмсэн, нэһилээк көскүлүн туһугар үлээх-хамсаан, сийлиппиригэйдик, сайдыы сагаа саахаргарын арыяа туралларыгар бада санааларын тирэтилер.

"Таатта үрэх тэрдүүлэх, хатанг чаран тулалзах Чурагчын нэгэн нэлэмэн алаахыг ыгч өбүгтэбит Улуу Куданса төрөөн-үеэсэн, ууһаан-тэнийэн оло-он ааспыта үһү. Тобус ытык

томтордоох Чурагчы сирингэр-
уотугар ачыгыгый сизэни Ачааҕар
Ньамнаагы иннигэн сирэй-
дээх, илгэйэр икки аҕахтаах бо-
рон уруунаҕайы – үс саха төрдүн
үөсэрттин дини олохтообута эбитэ
үнү” дигэн тылларынан ыһыах
уус-уран дьүүһүйүүттэн сабалани-
на.

Улуу Куданса тахсан: "Сигн уолум Аччагар Ньамных, бу мааньлаах сэтгэ бэдэрдээх, үс моёйдөөх сиргэ билиргы дылларга, урукку күннэргэ үөскээн ааспыт өбүтэлэрият юрнэтэ, оттоох үүтэртэринэн олохсууһан, алааска баппат ынах сүөһүнү, сыйыныга баппат сымгы сүөһүнү дэлэтэн, үс дөйду сокуонуһан, икки атахтаах аналынан куускүт кыайарынан, ойгүт ситэринөн, хайдах үчүгэй буолуоһунан, бэйэ-бэйэлэринтэн ейөнөн-убаһан олорун, үөскээн, тэнийһин!" — диин алгыстаах юс тылын тюртэ.

Тобус томтордоох Чурапчы
туһунан тойук туойулуһна,
дьүрүскэн хомус дьүрүһүлэ,
кырымпыз тыаһа кытсыһаата,
күтсүүр тыаһа дуораһыйда.

Салгы Чурагчы нэһилэтигэр араас сымларга салайбыт баһылыктар уонна ТОО-тар сэтэлиин хааман кинрибиттэрин ыһыах дьонно дохсун ытыс тыһымнан көрүстүлэр. Түбүлгэ бэлиэтигэр Ытык дуоһаны Чурагчы нэһилэтигэр баһылыга Владимир Сивцев туруоразын кытта, үбүлүүйдэх ыһыах аһаҕыһытынан аарылынна.

Самван сайны үрүйдээн, сиздэрэй көрө сибэккиэлэр түһүлгэни толордулар, намчы бэйэлээх хатыннар суугунаа хаамыстылар, айыы көтөрдөрө кыраһылабай тһааһаах, кынтаҕар быһыылаах кытаһыктар кыңкыһаа көттүлэр, арчылааһын сирэ-туома толорулуунна, ыһаах түбө түстэннэ.

Түүнчлэн сэтгэ хялалыг кыргыттарынан, тобус туруйа уолаттарынан арыалланан, алгысчыл Валерий Герасимов аал усту отгон, арылаах алаадыйнан, уохстаах кымыһынан айах тутан, үрдүк айыһыларбыттан көрдөһөн, алгыс сиприн-туомун толордо.

Чурапчы улууһун баһылыга Степан Саргыдаев дьонун-сэргэтин, ыалдьыттары үрүң тунах ыһаабынан эбэрдэлээн туран, быһыл улуустутатар үгэс тумус туттар быһыллалар дьоммут үбүлүүдүк сыллара буоларын

балзгтээтэ, онго тушуланан элбэх
үлэ-хамнас, ирээс хабааннаах
дьяалалар ыгтыллыбыгтарын
уонно салгым да ыгылта турал-
ларын адынн. Быыл күфүн
өрсөпүүбүдүкэбит, улууспут, оло-
рор түөлбөбит нинних дьяала-
тын былаарар улахан суолталаах
быыбарга көхтөөхтүк ыгтылла-
рыгар ыгырда. Анал байыаннай
дьяйыга сылдар ыччигтарбыт
кыайым көтөллөөх этэнгэ эргил-
лэн кэлэлэрин туһутар алгыстаах
биза санаатын нөгүтэ. Уйгу-бы-
лай сайын төсхөйөн, тыа хааа-
ныстыбатытар ситиниһээх үлэ-
ри-хамнаһы багарда.

[illegible]

Бу күн Чурапчы улуусун уонна нэһилиэгин социальнай-экономическай сайдыытыгар дьоһун кылааттарын киллэрсин биһир дойдуктаахтарбытыгар өрөспүүбүлүкэттэн, улуус уонна Чурапчы нэһилиэгин дьаһалта-тыттан ананыммыт үрдүкү мадараа-далар туттарылынылар.

Ол курдук, "Чурагын улууһун Бочуоттаах олохтоого" аап. РСФСР үөрэҕиритин туйгуна-гар Людмила Михайловна Винокуроваҕа, үлэ, успуорт бэтэрээн-гар Мария Ефимовна Половаҕа өрөспүүбүлүкэ үтүөлээх юриһы-гар Константин Егорович Пла-тоновка, энергетика Бочуоттаах үлэтитигэр Дмитрий Петрович Ефимовка нэҕэрилиннэ.

Отгон "Гражданскай" кил бизн" бэлэ "Хатан" тэрлэ: суоттарыгар, СӨ суолга, тыраа наспарга Бөгүттөөх үлэһитигэр Александр Ваннифтыевич Местниковка, СӨ тыа хаһаайыстыбатын туйгуһунат Иннокентий Афанасьевич Филипповка туттарылына. СӨ Бырабыыталыстыбатын Бөгүтүнэй грамотатынан Мугудай оскуолатын маастар-педагога Александра Фомичи Оконешикова, СӨ норуот хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһит Анастолый Романович Саргыдаев наһараалланаллар. Ил Дарха Махтал суругун Бахсы нүһүлүгүн баһылыга Иннокентий Федор

рович Барашков, СӨ Бырбылы-
талыстыбын бэрэссэдээтэлин
бастагы солбуулагчытын махтал
суругун Чурапчы иэһилиэгийн
баһылыга Владимир Дмитриевич
Синцев, "Айылгы" НАДь үлөһүтэ
Петр Петрович Лонгинов тутту-
лар. Ил Түмэн наһараадылара Чу-
рапчы улуусун Сэбиэтин докута-
атыгар Иннокентий Николаевич
Архиповка, улуустаабы Олонхо
книһин салайааччытыгар Дми-
трий Дмитриевич Поповка уонна
анал байыаннай дьаһмы кытты-
лаабыр Павел Николаевич Торгов-
киһа туттарылына.

Илүү тэнэ "СӨ Олохтоох бэйлэн салалтаны сайдыгтыг кылаатын илүү" бэлэ Чуралчытаагы техникескэй колледж директоригэр Василий Васильевич Гүлжэна туттарылганна.

“Чурагчы нэбилэигэни бочуот таах олохтооһо” аат Чурагчы таагы сээстэрин ситэ илэк олохтору социальнай чөлүгэр түлөрүккүнү дүрүктэрингэр Мария Николаевна Савинаҕа нэһилииниз “Тогуэ тумтор” бэлитэ Чурагчы нэбилэигэни олохтообор Феврония Сергеевна Оксеноваҕа, “Чурагчы нэбилэигэ 375 сыла” бэлитэ РСФСР сенаторыгар Егор Афанасьевич Борисовка, педагогическай үлэ бэтэрсэнигэр Галина Николаевна Дьячковскаяҕа, статистика отделин бэтэрсэнигэр Василий Трофимович Пермякова туттарылына.

Анна ЗАХАРОВА
Сэмми Жандринскэ
хвартыесада түһэрингэ

Улууспутугар фольклор көрүнүлгөсү – оһуохайга уонна чабырҕахха кэллэҥҥи күмнэргэ ураты суолта ууруллан, сайдан иһэрэ кэрэхсэбиллээх. Хайа да көрүҥтэ толорооччулар маастарыстыбалара үрдээн, тыллара-естөрө чочуллан иһэрин бэлэттэни көрөбүҥ. Аны чабырҕабы да, оһуохайы да бэйэлэрэ айан, суруйан, бэлэмнээн кэлэн кыттар дьон албээбитэ бу хайыыхалар сайдыы саҥа таһымыгар тахсан иһэлэлэрин туоһулуур. Холобур, оһуохайга финалга киирбиттэр талан ылбыт тизмэлэрингэр тута хоһуйан тыл дэгэтин туттан, уустан-ураннаан эһиһтэрин сэргин иһиттим. Чахчы да уран тыл оһуора-мандара, сүөгэйэ-сүмөтэ оһуохайбытыгар кутуулар дигэн санаабыа кэлэбин.

Бу түһүлгэ кылаан кыайылылаахтара уонна анал ааты ылбыттар харчынан биризмийэлэри туттуулар. Ол курдук, чабырҕахха болтоноттон Александра Максимова салаһар “Утум” бөлөхтөрүн-при үрдүк аатын ылда уонна 50 тыһ. уу харчынан наҕараадаланна. Оттон оһуохайга “Кылаан кыайылылаабынан” Анастасия Алексеева ааттанна уонна эмп 50 тыһ. солк. харчыны тутта. Ити үрдүк, мизэстэлэспит бары күрэтэһээччилэргэ харчынан биризмийэлэр олохтоннулар.

Анна ЗАХАРОВА

Анна ЗАХАРОВА

АХТАН-САНААН

Эрэллээх добор уонна дыингээх киһи Сэргэй Лыткин!

1975 сыллаахха билигин, уонча саха ыччата, Харьков юридической үнүстүүтүн үөрэнэн бүтэрбиппит. Онно олобум араас уустук кэмнэригэр күүс-көмө буолбут, сүбэ-ама биирбит, биһиги үөрэммит үлэһиннэригэр Сергей Васильевич Лыткин туһунан ахтылы-ыстатыйа суруйарга санааным.

2015 с. ыам ыйыгар Дагестанга Каспийскай куоракка көнүл тустууга Арассыйаҥа бастыыр иһин күрэхтэһингэ сылдьыбытым. Тустуу улахан бырааһынньыктын астына көрөн, Виктор Лебедевпит чөмпүйүөн үрдүк аатын ытбытыттан улаханньык дуоһуулан, Карачаево-Черкесия тирэһнэрдэрин массиналарыгар олорсон, Кисловодскай куоракка кууорка сыһаана, үөрө-көтө айаннаабытым. Уһун суол былайын тухары араас хайысханан того кэспэһиппит. Аргыстарыттан барыларыттан аҕа саастаах Абрек Левшиков дигэн ахсаалы кытта ордук табыллан сөһүргөспүппүт. Кини 1965 с. Сэбиэскэй Сойуус уолаттарга чөмпүйүөнүгүт кыттыбытын уонна онно аан бастаан саха тустууктарынан көрсүбүтүн туһунан кэпсээбит. Ол ахтылыгар: «Ол күрэххэ тустубут Сергей Лыткин дигэн уолу өйдөөн хаалбыппын, саха уолаттарыттан барыларыттан билигинин көрүүтүнэн, киһиэхэ сыһааннааһын, сайааһынан билгэ чордойоро, көстөр дүһүнэ ис киирбэһинэн, тутта-хатта сылдьара доһуунааһынан тутта соһулуппуга», — дигэбит. Мин, Сэргэйни чугастык билэр киһи быһыытынан, Абрек Левшиков кэпсээнин олус астыммытым уонна соһуйбутум, 50 сыл анараа өттүгэр биһиги эрэ көрбүт 18 саастаах саха оҕотун бу билиһинээх тустуук уонна тирэһнэр үйэтин тухары аатын, дүһүнүн-бодотун, өйүн-санаатын өйдөөн сылдьарыттан. Сэргэй ол күрэхтэһингэ улахан ситиһингэ суох кыттыбыта уонна тустуу эйгэтигэр уһунуук сылдьыбакка, олобун суолугар атын хайысханы талбыта, ол үрдүнэн бэрт кылгас көрсүһүүтэ кини атын омуу уолугар үйэтигэр умнубат курдук итинник күүстээх өйдөбүлү хааларбыта кинини эрэ сөхтөрөр ураты түтүн.

Улуу тирэһнэр Дмитрий Петрович Коркин үөрэнээччилэрин биһирээн биһир улахан ситиһиннэригэр билигин, тустууну таппыр оҕолор, анаан кэпир, кинилэр тустарынан умсугуйан ааһар этибит. Д.П. Коркин ол саҕанааҕы уолаттарыттан биһир чабылхайдара Сергей Лыткин этэ, кини туһунан мин 1964с. саҕалаан истэн-билэн барбытым. Онтон 1967с. Саха Өрөспүүбүлүкэтин Обкомолун сүрүнээһининэн тэриллибит үрдүк үөрэххэ киирээргэ бэлэмниир кууруска Сэргэйни

Бу дьыл, бэс ыйын 19 күнүгэр Москва куоракка доборбут, омугун, өрөспүүбүлүкэтин туһугар олус элбэҕи онорбут билиһинээх юрист, судаарыстыбаннай дийэһтэл, Чурапчы улуунун Алабар нэһилиэгин Ытык олохтооҕо Сергей Васильевич Лыткин биһиги кэжэбиппиттэн олон туораата. Доһорум сырдык аатыгар бу ахтылыбын аныбын...

чиһини комускуурга, олус үчүгэй ырыаһыт быһыытынан билэ-билтэ.

Бастагы кууруска үөрэнэ сырыттаһытына, Харьков юридической үнүстүүтүн биһир бастык студенческой паратын Тамара уонна Анатолий Антоновтар уруулар куорат биһир билэр-көстөр рестораныгар буолбута. Ол урууга Сэргэй сахалыы нарын ырыаны ресторан инструментальнай ансамблынан доһууолуунан ылаан, барыбытын уйадыппыта. Оркестр салайааччыта Сэргэйни үөрэтин быһыыгар биһигиэхэ кэлэн ылаа, үчүгэйдик төлүөхлүт дигэн ытырбытын ахсаастаммыта. Мин кини саха омуу уһулукчулаах ырыаһыта Анастасия Лыткина ситэн быраата буоларын бэлэтир тоһоостоох буолуо.

Сэргэй тустарын биһиги сыһаа сылдьан көрөр-бүт, олус кээн туттар этибит, биһиртэн-биһир албаһы субурутан, утарсааччыларын бырааһытылар астынар аҕай буоларбыт. Сэргэй үрдүк тэһэһиннээх интеллектуальнай тустуук буолан, кини хапсыһыһарыттан ханньык да көрөөччү эстетическэй дуоһуууу ылаа. Ол эрэн кини тустууну хобби эрэ курдук ылдынара, иннинкигэр тустууну кытта сиһиһтээбэт этэ, ол иһин күүс-кыама-рыктамматаҕа, улахан сыал-сорук туруорумматаҕа.

1967 с. армияҕа барарбытыгар Сэргэйни биһиргэ үөрэммит таппыр кыһа, саха дыһытээх кэрэ куота - Александр Куликин аҕаарбыта. Кинилэр икки ардыларыгар олус истин, диринг изийи баара кини хараһар тутта бырааһылар эбит этэ. Кинилэр таппалларын үйэлэрин тухары бүүбэйдээн, кыратык да энчирэһтээх илдьэ килиһир. Александр Петровна өрөспүүбүлүкэ таһымнаах хайыһардыт, аһара эриллиһтэн сылтаан сүрэх ыарыһах буолбута, хаста да эпэрээсчээлээммитэ. Ол үрдүнэн олоһор улахан кутталы үөскөтөн да туран, Сэргэйнигэр кыһыс оҕону бэлэхтээбитэ кинилэр олохторун улаханньык байылытыта, толору дьоллообута. Сэргэй холоонтоох доһорун, таппаллаах кэргэнин курустаал таас иһит курдук бүүбэйдээн, үрдүнэн котор кыһааһы кетүтүткээ, аһынан сүүрэр атаһааҕы аһарбакка көмүскээн-харыстаан, көрөн-истэн кэлтэ. Кинилэр доһуунаах саастарыгар таппаллаах кыһастара сизн кыһыс бэлэхтээн, сизннэ таппал дьикти нарын изийитин билтэн, киниһэн дьоллоонон, көмүс күһүннэрин кизгэртэн олоһоллор.

Сэргэй иккис кууруска үөрэнэ сылдьан, кыһынны уһун өрөбүлүгэр сыбаайбалаабыта, онтон ситтэрэн таппыр киниһин кытта икки аҕы олоһолурун кыһаан тулуйбакка, үһүс куурустан кэтэхтэн үөрэннигэ көспүтэ уонна КГБ системэтигэр үлэһэ киирбүтэ.

Кэтэхтэн үөрэннигэр да көстөр, кини экзэммэннэригэр араастаһыһыларын барытын эрдэ туттаран, биһигини кытта биһир кэмгэ 1975 с. саас, Харьков юридической үнүстүүтүн үчүгэй сыаналарынан бүтэрибэ.

Мин бэйэм испэр, сыһа өйдөбүлүн салайтаран, Сэргэй КГБ системэтигэр үлэһэ киирбиппин соһулээбэтэҕим, публицинай хайысхалаах үлэһэ киирбиптэ буоллар, улахан карьера онорго этэ уонна биһиги да көмөлөһүө этэ дии санаабытым. Ол эрэн кини үлэһэн уолутуран баран анаарыһынан, Сэргэй курдук дьоннор элбэх кини дьылбатын быһаарар улахан күүстээх системэһэ үлэһиннэргэ биһирдигиһэн да дьон дьылбатыгар, омуу да инникитигэр улахан суолталаах буолар эбит. 1979 с. күһүрү-кыһын быраатым, киниһин бастагы Бэрэсидьиэнмит М.Е. Николаев сүбэһиппин, көмөлөһөөччүтүн үлэһэбит, билиһинээх политолог буола үүммүт Иван Николаев, оччолорго 18 саастаах уол, Чурапчы сэлэһиннэтин мусуобугар хаһыаарынан үлэһин сылдьан, Москва ССРС ыччакка аналлаах сурьаһалыгар национальнай болтуруос политиката сыһа барарын, ону национальнай өрөспүүбүлүкэлэр ыччатара ылымматтарын, онтон сылтаан 1979 с. саас Дьоккуускайга устудьуоннар хамсааһынар тахсыбытын курдук, оҕолуу олоһо-додон ыстатыһа суруйан ыппыт этэ. Москвадан суһал сорудах кэлтэн, ол бэйэтэ киирэн биһирбит национальны уодьутанната, Дьоккуускайтан Чурапчы сэлэһиннэтигэр КГБ отделеһи бөлөһө бэрэбизкэһин хара «Волгана» тизлэһи кэлбиптэрэ, ол бөлөһү Лыткин Сергей Васильевич салайан тахсыбыта. Бэрэбизкэ ыттан баран Сэргэй: «Бу Ньюкулааһан дигэн тыла-кулгааҕа суох, толкуйа мөлхөх хаһыгар оҕо эбит, онон судаарыстыба туһугар куттала суох киһи», — дигэн ыспырааһа онорбут этэ. Онон быраатым этэһигэ ити түгэни төлө түспүтэ. 18 сааһыттан КГБ разрабукатыгар ылбыттара буоллар, Иван Николаев ыарахан дьылбаһаһыан сөп этэ, онтон ситтэрэн биһиги, чугас аймахтара да, инникитигэр уустугуруон сөбө. Итин таһынан Сергей Васильевич төһөлөөх дьонно-сэргэһэ ким да биһирдиги көмөлөспүтүн биһиги билбэһипт, сэрэйбипт эрэ, бэйэтэ хаһан да кэспэммэт майгылаах киһи.

Атааннаах-моһуоннээх 90-ус сыллар ааннаан кэлбиптэригэр судаарыстыбаҕа куттал суох буолуутун хаһыһыгар тэһигэ салайар эргимтэтигэр Афанасий Павлович Кириллин, Сергей Васильевич Лыткин уонна да атын саха бастык дьонно үлэһэбиптэрэ ити кытаанах тургутуу сылларын омуу этэһин туруоруугар кытаанах тирэх буолбуттара мөккүһүлүбэт суол. Ити сылларга сүрдээх элбэх буруйа суох сууттанан суорума суолламмыт, хаһыһа угуллан, сору-муну көрбүт биһир доһулаахтарбыт реабилитацияланан, үтүө ааттара-суоллара төһүлүтүгэр ити үөлэ ааттаммыт дьоммут көмөлөрө улахан. Мин таһынан араас буолар мөккүөрдэри, быһыһаһыны сөһөөхтүк быһаарарга, национализмга буруйдаһынтан төлөрүтүгүт дьоммут мандыр үлэһэрин сэрэйбипт уонна махтанабыт.

Арассыйа туһунан судаарыстыба буолан, экономикаҕа саналыы сыһаан олохтоһуутун тускулунан алмаһы хостуур, кырыһылар уонна баттар «Алматы Россия-Саха» дигэн улахан хампаанна тэриилиһитэ. Ити кэмгэ Арассыйа үрдүнэн сатарыһы, ыһыһы-тоһулу саҕаланан бэрээдэһэ мөлтөөбүтэ, араас уруулар-алдыһылар дьылбиптэрэ.

Ити куһаҕан көстүүдэр сана хампааннаҕа өтөн киирэр кутталлаһа үөскээһинэ билтэн барбыта. Ол иһин итинник көстүүдэри утарар уонна суох онорор иһингиз хампаанна куттала суох буолуутун хаһыһылар сулууспаны уларытан тэһиги ирдэһиптэ. «Кадыры респектуют все!» — дигэн Иосиф Виссарионович Сталин олбөт-сүһүт этинтэ баар. Дьэ, ол иһин үлэһин олоһор үлэһиптэргэ эһин куттал суох буолуутун хайысхатыгар уопуттаах, кээһиник уонна диринник толкуйдуур кыаһаах сана каадырлар наада буолбуттара. Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бэрэсидьиэни Михаил Ефимович Николаев уонна АК «Алматы Россия-Саха» АК Бэрэсидьиэни Вячеслав Анатольевич Штыров уопсай тылы булан, ити сулууса салайааччытынан Лыткин Сергей Васильевичи анаабыттара. Сэргэй үлэһэ киирбиптэн «АЛРОСА» хампаанна аҕаар туруутугар, кини экономикай куттала суох буолуутун хаһыһыһыга, хампаанна тэһипиттэн алмаһы уорууну, бэрээдэһи кээһини суох онорорго улахан үлэһи ыппыһынан барбыта. Куттал суох буолуутун сулууспата көһүрү отелтан управление буола улаатарын, кыаһа күүһүрүһүн ситкисиптэ, бэйэтэ «Алрос» хампаанна бырабыһыһыһынан чилиһэнэ буола үүммүтэ.

С.В. Лыткин «АЛРОСА» хампааннаҕа куттал суох буолуутун хаһыһылар сулууспаны Арассыйа үрдүнэн судаарыстыба бааһын-дуолун араас ньыманан үлэһэтин бара тулар кэмгэр салайбыта. Биллэн турар, «АЛРОСА» хампаанна курдук олус барыстаахтык, ситиһиннээхтик үлэһин тулар тэһиптэн аһарыһыан баһалаах элбэх этэ. Араас олигархтар, Березовскайтан саҕалаан, Потанинга тэһиһи быһаһа ситиһиптара. Ол сыһы ситиһэр иһингиз хампаанна үлэһин харгыһаһар, мөлтөтөр үлэ күүсэ ыттыһара, онно сыновой структуралар кыаһтарын туһаны эһиһтэ баара. Өрөспүүбүлүкэ, «АЛРОСА» хампаанна салайталара ити ыттыһы утары ситиһиннээхтик туруулаһыһыларга Сергей Васильевич оруола бөһүмүһах этэ. Онтон «АЛРОСА» хампаанна ол ыарахан, уустук кэм этэһигэ туруруугар, тутула тулааһыһаһа С.В. Лыткин үтүөтүн-оһотун аһтар тоһоостоох. Кини Арассыйа күүстээх-өйдөөх дьонун кытта ыттыһыһаһа, чаһыһаһа тэһигэ ааһар үрдүк таһымга тэһипитин бу киирсиһир көрдөрүтүтэ. 12 сыл устата Сэргэй үтүө соһоһаһаһа, бэйэтин кыаһын толору туһанан хампааннаҕа үлэһэбиптэ, элбэҕи онорбута, ситкисиптэ уонна бөһүтүткээх сыһыһаһаһа барбыта.

Төрүт доһуутугар Чыаптараҕа «АЛРОСА» хампааннаҕа үлэһин сылларыгэр сүүрэн-көтөн, саһаан туруорсан, таас оһуола тутууларын ситкисиптэ, ону биһир доһулаахтара умнубаттар.

Сэргэй араас үрдүк үлэһэргэ үлэһэбиптин тухары кини быһыһыһынан олох уларыһаһаһа, улаханньыһы, бэйэһи аһара биллиһи ыарыһа киниһи туһуһа. Биһиги, Сэргэй биһиргэ үөрэммит үлэһиннээхтэрэ, киниһи кээһин туттабыт, үөрэммитигэр, оһор-буһуут быһаһын тухары биһиргэ өһөөн сырыттыбыт.

Доһорбут сырдык мөһүөһүн хаһан да умнуохлут суоһа. Дьонун олоһо холоһор буола туруоһа.

Игорь. Игнатъевич НИКОЛАЕВ,
Ил Дархан сүбэһигэ,
өрөспүүбүлүкэ үтүөһөх юрһиһа,
Таатта уонна Сунтаар улуустарын Бөһүтүткээх олохтоһоһо,
доһоро.

СЭРГЭХ ДЬААЛ

Ыраах айан суоппардара Мажаайыга түмүстүлэр

Лан дойдута араас идэлээх дьон бааллар. Сэдэх буолбатах эрэри биир саамай туһалаах, тыын боһуруостары быһаарар идэлээхтэринэн суоппардары ааттыахха сөп. Тыйыс тымныылаах кыһыны, өнүрүк куйаастаах сайыны, күһүнгү, сааскы сиилбиги, бадарааны, араас бэйэлээх суолу-ниһи аахсыбакка, күһүтэ уруулга олюрон дьон-сэргэ туохха наадыһарынан хааччылар дьоммутунан кинилэр, чуолаан ыраах айанга улахан тэхиньикэни сылдыар суоппардар, буолаллар.

Бэс ыйын 21 күнүгэр Чурапчыта Мажаайы тыонатыгар V-с өрөспүүбүлүкүтээри ыраах айанга үлэһини суоппардар сүлүөттэрэ буолан ааста. Манна Амма, Мэҥэ Хаҥалас, Таатта, Уус Алдан, Томпо, Сунтаар уо.д.а. улуустар, туһааннаах тэрииттэр суоппардара уонна бэйэбит улуустар

ыраах айанга сылдыар суоппардарын халыҥ хамаандата арааттан кинирэн тэрээһини үөрүүлээхтик астылар. Саха сиринэн, иһин дикси сирэй тутан, иһин уунан, Айыларга сүгүрүбүн алысчыт тылларын иһиттэр, Аал уот иччиттэр ас кэбинэн, буруо таһааран арчылантылар. Бүдүгүрэн

турбут халлаан арыллан, күмүт мичилиһэ тыкта.

Эбэрдэ тылларын Чурапчы улууһун баһылыга Степан Саргыдаев, иһиниһик баһылыга Владимир Сивцев, өрөспүүбүлүкүтээри ыраах айан суоппардарын түмсүүтүн төрүттээчигэ, салайааччыта Николай Мочкин этти-

лэр, идэлэригэр бэриннэһэр, уһулчу суоппардарга наһарадалары туттардылар. Кинилэр манна мустубут биһир идэлээхтэр дьон кэргэттэрин ордух чорботон: «Олорор бигэ тымнылаах, эрэлээх өйдүүр-өйүүр доҕордоох, чугас дьонноох эр киһи ыраах айан суоппара буолар», - дээн бэринтээтэр.

Өрөспүүбүлүкүтээри түмсүү салайааччыта Николай Мочкин: «Бу сүлүөт суоппардар кыһынны сылаалаах үлэлэрин түмүгүн көрдөрөр, биһир идэлээхтэри түмэр улахан суопталаах үгүс тэрээһин буолар. Аан бастаан, 2007 сыллаахха Таатта улууһугар тэриилибитэ, онтон уон сыл тох-

тоон баран эмиз Тааттага, салгыы Уус Алданга, Мэҥэ Хаҥаласка буолбута уонна бу быһаат бары Чурапчыта муһунубут. Бэлэ-тээн эттэххэ, биһиги дойдубут хаһык да эрэллээһинигэр суох түмсүүлээхпит Саха сиригэр, онтон түмсүүбүт иһигэр саамай элбэх суоппардаах, массовно-лаах чабылхай дьоммут — чурапчылар буолаллар (Чурапчы ыраах айанга сылдыар суоппардарын түмсүүтүн салайааччы Алексей Ефремов, айт.). Уустук юмюр түргэниһик аһалларыгар баҕарбын, оччобо биһиги да үлэбит өссө үрдүк таһаарылаах буолуо этэ. Чахчы дьаһы хаһык да сиргэ-дойдута суоппардар биһир буолан сайдыы барар», - дээн санаһын үлэстэр.

Кырдыга да, онук. Биһиги юмиз тэхиньикэти суох табыллыбаккын, суоппара суох биһир сиртэн хамсаабаккын. Ордук бүтүн Мажаайыга тоҕоруһа мустубут биһир идэлээхтэр ыраах ырааһарынан, араас айан аартыктарынан күһүтэри-түүнэри сүүрэр судургута суох үлэлэринэн төһөлөөх элбэх кыһалҕаны быһаараллара буолуой? Онор ыраах айан суоппардарыгар куруутун көнө суол, алыс тааһы айаны баҕарыабыт!

Наталья СИБИРЯКОВА.

ПРОКУРАТУРА ИЗВЕЩАЕТ

Принят закон о запрете продажи вейпов несовершеннолетним

Федеральным законом от 28.04.2023 № 178-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации» в целях охраны здоровья несовершеннолетних от потребления никотинсодержащей продукции устанавливаются дополнительные ограничения, касающиеся оборота никотинсодержащей продукции и устройств для её потребления, а также рекламы такой продукции.

В Федеральный закон «Об охране здоровья граждан от воздействия окружающего табачного дыма, последствий потребления табака или потребления никотинсодержащей продукции» внесены изменения, предусматривающие запрет розничной торговли устройствами для потребления никотинсодержащей продукции и их составными частями на ярмарках, выставках, путём развозной и разносной торговли, дистанционным способом продажи и с использованием автоматов, а также открытая выкладка и их демонстрация в торговом объекте.

В соответствии с законом никотинсодержащая продукция не может продаваться ниже минимальной цены на такую продукцию, которая определяется в порядке, установленном Правительством Российской Федерации.

Правительство Российской Федерации наделено правом определять перечень веществ и (или) добавок, при добавлении которых не допускается выпуск и обращение никотинсодержащей жидкости, безникотиновой жидкости и растворов никотина (в том числе жидкостей для электронных средств доставки никотина).

Мошенники становятся более изобретательными. Не дайте себя обмануть!

В связи со стремительным развитием технологий, мошенники продолжают придумывать новые способы обмана граждан.

В ходе телефонных разговоров с потерпевшими, злоумышленники представляют сотрудничество кредитных организаций и даже правоохранительных органов, узнают у собеседников сведения о реквизитах их банковских карт, предлагают совершить действия якобы с целью защиты денежных сбережений и диктуют порядок действий.

По «рекомендации» мошенников потерпевшие устанавливают на свой мобильный телефон приложение удаленного доступа к мобильному телефону и сообщают коды доступа.

Все большее распространение получает способ мошенничества, при котором в социальных сетях и на сайтах злоумышленники размещают объявления о продаже каких-либо вещей: одежды, мобильных телефонов, наушников и другое.

В последующем потенциальному покупателю предлагается воспользоваться опцией «безопасная сделка», ему направляется ссылка, которая оказывается фишинговой (поддельной), и при введении реквизитов банковской карты происходит списание денежных средств со счета.

Не торопитесь выполнять требования звонящего! Если вам поступил подозрительный звонок (пришло сообщение), прервите разговор и сами перезвоните по официальному номеру организации.

Если вы все же стали жертвой мошенников, немедленно обратитесь в полицию.

О порядке отключения электроэнергии у потребителей

Одной из самых серьезных проблем в сфере ЖКХ является задолженность граждан за коммунальные услуги перед ресурсоснабжающими организациями.

Зачастую поставщики энергии недобросовестно используют свои полномочия в отношении должников при ограничении подачи теплоэлектроэнергии, а именно не соблюдают правила регламентированные законом, тем самым нарушая права граждан.

В соответствии с пунктом 2 статьи 546 Гражданского кодекса Российской Федерации прекращение или ограничение подачи энергии без согласования с абонентом, но с соответствующим его предупреждением допускается в установленном законом или иными правовыми актами порядке в случае нарушения указанным абонентом обязательств по оплате энергии. Пунктом 3 статьи 546 Гражданского кодекса Российской Федерации предусмотрено, что перерыв в подаче, прекращение или ограничение подачи энергии без согласования с абонентом и без соответствующего его предупреждения допускаются в случае необходимости принять неотложные меры по предотвращению или ликвидации аварии при условии немедленного уведомления абонента об этом.

Согласно пункту 119 Правил предоставления коммунальных услуг собственникам и пользователям помещений в многоквартирных домах и жилых домов, утвержденных Постановлением Правительства РФ от 06.05.2011 N 354, если иное не установлено федеральными законами, указами Президента Российской Федерации, постановлениями Правительства Российской Федерации или договором, содержащим положения о предоставлении коммунальных услуг, исполнитель в случае неполной оплаты потребителем коммунальной услуги вправе после предупреждения (уведомления) потребителя-должника ограничить или приостановить предоставление такой коммунальной услуги в следующем порядке:

а) исполнитель направляет потребителю-должнику предупреждение (уведомление) о том, что в случае непогашения задолженности по оплате коммунальной услуги в течение 20 дней со дня доставки потребителю указанного предупреждения (уведомления) предоставление ему такой коммунальной услуги может быть ограничено, а затем приостановлено либо при отсутствии технической возможности введения ограничения приостановлено без предварительного введения ограничения. Предупреждение (уведомление) доставляется потребителю путем вручения потребителю-должнику под расписку, или направления по почте заказным письмом (с уведомлением о вручении), или путем включения в платежный документ для внесения платы за коммунальные услуги тек-

ста соответствующего предупреждения (уведомления), или иным способом уведомления, подтверждающим факт и дату его получения потребителем, в том числе путем передачи потребителю предупреждения (уведомления) посредством сообщения по сети подвижной радиотелефонной связи на пользовательское оборудование потребителя, телефонного звонка с записью разговора, сообщения электронной почтой или через личный кабинет потребителя в государственной информационной системе жилищно-коммунального хозяйства либо на официальной странице исполнителя в сети Интернет, передачи потребителю голосовой информации по сети фиксированной телефонной связи;

б) при непогашении потребителем-должником задолженности в течение установленного в предупреждении (уведомлении) срока исполнитель при наличии технической возможности вводит ограничение предоставления указанной в предупреждении (уведомлении) коммунальной услуги;

в) при непогашении образовавшейся задолженности в течение установленного в предупреждении (уведомлении) срока и при отсутствии технической возможности введения ограничения в соответствии с подпунктом «б» настоящего пункта либо при непогашении образовавшейся задолженности по истечении 10 дней со дня введения ограничения предоставления коммунальной услуги исполнитель приостанавливает предоставление такой коммунальной услуги, за исключением отопления, а в многоквартирных домах также за исключением холодного водоснабжения.

Таким образом, полное ограничение режима потребления электрической энергии в отсутствие уведомления о предстоящем отключении потребителю является незаконным.

В силу требований п.п. «в» п. 122 Правил предоставления коммунальных услуг собственникам и пользователям помещений в многоквартирных домах и жилых домов, утвержденных Постановлением Правительства РФ от 06.05.2011 N 354, действия по ограничению или приостановлению предоставления коммунальных услуг не должны приводить к нарушению установленных требований пригодности жилого помещения для постоянного проживания граждан.

В случае если же дом отапливается электроприборами или индивидуальными газовыми котлами отключение электрической энергии в зимнее время недопустимо, поскольку вследствие отключения электрической энергии в зимнее время возможно повреждение имущества, находящегося в жилом доме (в т.ч. трубы, радиаторы отопления, циркуляционный насос, автономный твердотопливный, газовый котел и т.д.).

Прокуратура Чурапчинского улуса.

Хаймал бэлчээс буйралт гурвал: 16 ч 00 м. Бичээс буйралт: 16 ч 00 м. ОО Баруундальд багд Сан Орхон буудалын "Салбар" Сүмдэх байдал зандалтай гурвалын "Сана олоо" хаймал хэдтэй гурвал
22.06.2021 - одоогой буйралт. Тунгалайн өдөр: 678670, Дундгай, Карт Марк 1:26 "N" Индекс: 18/964. Хаймал нэгдэл бичээс - бэлчээс гурвал.